

Josep Maria Mallarach Carrera

Nascut a Olot, viu a la mateixa casa on va néixer, a la falda del volcà Montolivet. És llicenciat en Geologia, màster en Ciències Ambientals i doctor en Biologia Ambiental. Membre de la Comissió Mundial d'Àrees Protegides de la Unió Internacional per a la Conservació de la Natura (UICN) i del seu Grup Especialista en Valors Culturals i Espirituals dels Espais Naturals Protegits des del 2003.

Ha mantingut trobades amb líders indígenes de diverses regions del món (nord i sud d'Àfrica, Àsia occidental i central, Oceania, Amèrica del Nord i del Sud, Escandinàvia), i ha establert vincles duradors amb pobles indígenes de les grans praderies nord-americanes, l'Amazònia i Sierra Nevada de Santa Marta.

Imparteix classes sobre cosmovisions indígenes i modalitats pròpies de conservació de la natura en diversos màsters universitaris, en els quals també ha dirigit nombrosos treballs finals. És autor o coautor de diversos articles i llibres sobre la matèria, el més recent dels quals és *La saviesa dels pobles indígenes*, publicat per Akiara Books (2024). Cofundador i coordinador de l'Associació Silene.

**Càtedra
de Renovació
Pedagògica**

Universitat de Girona
Ajuntament de la Vall d'en Bas - Can Trona

La saviesa i la resiliència dels pobles indígenes d'avui: exemples de tots els continents

Can Trona,
Vall d'en Bas
juliol de 2025

OBJECTIUS:

- Oferir una panoràmica de la diversitat dels pobles indígenes actuals a tots els continents: territoris en diversos ecosistemes, estils de vida sedentaris i nòmades, sistemes de governança, cosmovisions amb múltiples nivells ontològics, valors i espiritualitat, etc.
- Exposar les amenaces creixents a què s'enfronten dins dels estats establerts sobre els seus territoris (empreses mineres, hidroelèctriques, de la fusta, agràries i pesqueres -narcotraficants-, i guerrilles, etc.), així com els diversos graus d'integritat i les actituds de resistència o adaptació per tal de preservar els seus valors més essencials.
- Explicar les estratègies de conservació de la natura que han desenvolupat i mantingut, i mostrar per què han demostrat ser les més resilients i efectives del món, amb vincles ancestrals entre els pobles i els seus territoris.
- Més enllà del discurs colonial: revalorar la saviesa indígena (ecosofia) vinculada a l'adquisició del coneixement encarnat, la intel·ligència del cor i el valor de les cultures orals: la memòria, la paraula sagrada i la dignitat.
- Oferir una mostra representativa dels sistemes d'educació i transmissió de la tradició ancestral als infants i adolescents en pobles indígenes de deserts, selves tropicals, alta muntanya, praderies, etc. El paper de savis, ancians i esperits guia i protectors.

DILLUNS 14

1. Qui són els pobles indígenes, avui? Estat i tendències actuals: diversitat de territoris, ecosistemes, llengües, cultures i tradicions. Resistència i heroisme davant d'amenaces creixents.
2. Cosmovisions, creences, valors i pràctiques espirituals. Modalitats de conservació comunitària. La custòdia sagrada del territori ancestral: per què és sovint més efectiva que la dels espais naturals protegits moderns?

DIMARTS 15

3. Els pobles indígenes dels Estats Units d'Amèrica: alguns pobles de les grans praderies d'Amèrica del Nord. El cas dels absáloka/-crow i lakota/-sioux, abans de l'establiment de les «reserves per a nadius» i en l'actualitat.
4. Cosmologia, vida a les reserves, espiritualitat i transmissió de la tradició. Principals ritus individuals i col·lectius, com ara la dansa del sol.

DIMECRES 16

5. Els custodis del “cor del món”: Sierra Nevada de Santa Marta, Colòmbia: els iku/-arhuaco i els kággaba/-kogí. Cosmovisions, estil de vida, estratègia defensiva pacífica i resiliència.
6. Pobles de l'Amazònia: el cas dels ye'pá masa/-tukano. L'espiritualitat com a fonament dels “plans de vida”. Custòdia de la selva i ritus col·lectius principals.

DIJOUS 17

7. Els aborígens australians: diversitat, estat i tendències. Canvis positius impulsats pels governs australians durant els darrers 40 anys. El llenguatge dels pictogrames. Dadirri, l'escolta interior profunda amb plena consciència immòbil i silent.
8. Resiliència de la tradició andina: des de la cosmovisió tawantinsuyu s'articulen formes encarnades de coneixement ancestral, espiritualitat arrelada al territori i la comunitat, sistemes d'escriptura no alfabètica (khipu, toqapu, awasqa) i el paper central del runasimi com a llengua viva i relacional.

DIVENDRES 18

9. L'educació en diversos pobles indígenes: què ens ensenyen les comunitats que han resistit genocidis, deportacions i estratègies d'assimilació en molts llocs del món?
10. Recapitulació: principals diferències entre la vida dels pobles indígenes (tradicionals) i la nostra. Diferències en les maneres d'educar i transmetre la tradició. Alguns missatges per a la docència. Què podem fer des del nostre context?

HORARI: De 10 h a 13 h

MODALITAT: Curs presencial de 20 h (15 h presencial i 5 h de treball autònom)

QUOTA D'INSCRIPCIÓ: 20 € (10 € estudiants i aturats)

LLOC: Can Trona - Centre de Cultura i Natura de la Vall de Bas

ENLLAÇ PER A LA INSCRIPCIÓ: <https://forms.gle/oGew5bkRXb8aq6Vvk6>

INSCRIPCIONS: Del 15 de maig al 9 de juliol

PAGAMENTS: ES47 0081 7023 6300 0117 2322

indicant NOM, COGNOMS i “POBLES INDÍGENES”

PONENT: Josep Maria Mallarach Carrera

RECONeixEMENT I CERTIFICACIÓ: Es donarà a tothom un certificat emès per la Càtedra de Renovació Pedagògica, i per als alumnes de la UdG s'ha cursat la petició de reconeixement de crèdits. Els mestres d'infantil i primària i professorat de secundària podran obtenir la certificació reconeguda pel Departament d'Educació a través de l'Institut de Ciències de l'Educació Josep Pallach de la Universitat de Girona.

NOTA: Cada sessió s'obrirà amb un cant tradicional relacionat amb el tema tractat i es clourà amb recomanacions per aprofundir-hi (llibres, articles, vídeos, etc.). Totes les sessions inclouran presentacions en PowerPoint, i algunes comptaran amb la projecció de vídeos breus (màxim 10 minuts) per introduir el debat.